

vastgesteld, apitalen worden door de en evenredig uitkeering aan u noodig is". wordt onze kerk niet gehoorzamer uisverzorgers oel van deze

ij artikel 13

gedragen te er een weg des Woords, ondslog kun gemeenten, in de emeriti, lde kerk, niet hier en daar

emeriti van

oogenblik ter eer af. ze indrukken dijk mijn plan

de Liturgie.

de Synodale het herziene uit de kerken onderscheiden daarom met

r waren door veranderingen h hierin, hoe ijziging advi

weer rappor

Heilig Avond

de Deputaten na 8 te hand oorstellen, om eperken; a de Deputaten te laten ver en, dat op dit derde volgt", et op, daar op e uiteenzetting assing; n de Deputaten van het Sacra lijke brood en "niet aan het "niet aan de n het voorstel wij het heilige ontrangen", te a drank" enz.; de Deputaten, formulier, en en niet uit het niet gewenscht, oed beter past, ut, klijnt zij in a dit niet beter

uit de Kerken, weg te laten, schijnbaar voor het gebel een

ke verandering

doende burger- i de bezwaren

vorm van aan- : voorstellen uit

iden, daar niet zijn bedoeld; aldig zijn" te open zijn"; en le" enz. te ver-

te veranderen ie, veel zwak- n belijdenis te gesesente reeds

van de Sacra-

l van de Sy- u Verkorte

en, welke bes- en partieu- gevoerd.

zwaren Zwaar- uten te licht, onderen dank

aan Deputaten voor hun arbeid, ter zijde te leggen. Wordt dit aangeduid als punt D, we komen nu tot punt E.

Laat mij nog even in het geheugen terugroepen, dat Deputaten voor de vermaningen, welke bij de tuchtoefeningen van den kansel geschieden een formulier of wilt gij drie formulieren hadden ontworpen.

Deze oogstten bij de Commissie allen bijval, ook al werd er hier en daar geamendeerd. Men leze:

E. Aangaande de Formulieren voor de oefening der kerkelijke tucht:

10. te aanvaarden de volgende formulering der verschillende vermaningen, welke in 't algemeen overeenstemt met het voorstel der Deputaten, maar waarin rekening gehouden is met de verschillende voorstellen uit de kerken:

Eerste vermaning. Geliefden, De kerkeraad is in de droeve noodzakelijkheid aan de gemeente mede te deelen, dat een broeder (zuster) der gemeente zich heeft schuldig gemaakt aan ernstige overtreding van het ... gebod des Heeren (bestaande in ...¹⁾; en dat hij (zij) in weerwil van vele ernstige vermaningen geene blijken van ware boetvaardigheid heeft gegeven, zoodat hij (zij) is moeten afgehouwen worden van de gemeenschap aan de tafel des Heeren.

Nochtans heeft dit niet mogen leiden tot bekeering en zijn ook de voortgaande vermaningen vruchteloos gebleken.

Daarom heeft de kerkeraad tot zijne diepe droefheid met deze(n) broeder (zuster) verder te handelen, en, zoo hij (zij) volhardt in zijn (haar) zonde, tot de afsnijding voort te varen.

Thans voor de eerste maal hiervan mededeeling doende, wekt hij u met den meesten ernst op, voor hem (haar) gedurig te bidden, of het den Heere behagen mocht hem (haar) te brengen tot bekeering.

Tweede vermaning.

Geliefden, De kerkeraad was reeds eenmaal in de droeve noodzakelijkheid aan de gemeente mede te deelen, dat een broeder (zuster) zich heeft schuldig gemaakt aan ernstige overtreding van het ... gebod des Heeren (bestaande in ...¹⁾; en dat hij (zij) wegens zijne (hare) kennelijke onboetvaardigheid niet slechts van het H. Avondmaal is afgehouwen geweest, maar dat de kerkeraad ook verder met hem (haar) had te handelen.

Nu is tot hertoe van waarachtige bekeering bij deze(n) broeder (zuster) niet gebleken, maar zijn integendeel de menigvuldige bestraffingen en vermaningen zonder gevolg gebleven.

Daarom wordt met de afsnijding thans voortgevaaren, en, na ingewonnen advies der Classis, voor de tweede maal hiervan mededeeling gedaan, thans met het noemen van den naam des zondaars (der zondares) N. N. (wonnende ...²⁾).

Wij wekken u met den meesten ernst op hem (haar) gedurig liefderijk te vermanen en voor hem (haar) naarstig te bidden, of het den Heere behagen mocht hem (haar) tot bekeering te leiden, opdat hij (zij) zich niet tot het uiterste verharde.

Derde vermaning.

Geliefden, De kerkeraad was reeds één en andermaal in de droeve noodzakelijkheid aan de gemeente mede te deelen, dat broeder (zuster) N. N. zich heeft schuldig gemaakt aan ernstige overtreding van het ... gebod des Heeren (bestaande in ...¹⁾; en dat hij (zij) wegens kennelijke onboetvaardigheid niet slechts van het H. Avondmaal is afgehouwen geweest, maar dat de kerkeraad ook tot zijne (hare) afsnijding had voort te varen. Aangezien tot hertoe nog immer van waarachtige bekeering bij deze(n) broeder (zuster) niets is gebleken, maar integendeel de menigvuldige bestraffingen en vermaningen zonder gevolg zijn gebleven, wordt in de droeve zaak der afsnijding verder voortgevaaren en u voor de derde en laatste maal hiervan mededeeling gedaan, en u te kennen gegeven, dat hij (zij), tenzij hij (zij) zich alsnog bekeert, op den naasten rustdag³⁾ van de gemeenschap der kerk zal worden uitgesloten.

Wij wekken u voor het laatste met den meesten ernst op, om hem (haar) liefderijk te vermanen en voor hem (haar) vurig te bidden, of het den Heere behagen mocht hem (haar) alsnog tot bekeering te leiden, opdat hij (zij) zich niet tot het uiterste verharde.

Over het Formulier der Afsnijding zelf was het advies der Commissie zeer kort, evenals dat der Deputaten.

Deputaten deden drie „verbeteringen“ aan de hand. De eerste kon de Commissie niet aanbevelen, de beide laatste wel.

De Commissie dan oordeelde:

a. in alinea 1 aan het slot voor „verrotend en tot nog toe ongeneeslijk“, te lezen: „tot nog toe ongeneeslijk“ en „dodelijk-kranke“, en dus niet, zooals de Deputaten willen: „bedorven“;

b. in den aanhef van alinea 2 „voorstanders“ te veranderen in „opzieners“;

c. in 't midden van alinea 4 „minste“ te veranderen in „geringste“.

Hadden Deputaten omtrent F, Formulier van de Wederopneming geen voorstel, de Commissie zag gaarne, dat er één wijziging in werd aangebracht en wel, dat het woord „persoon“ vervangen werd door „lid“.

— Lof en blaam.

In een orgaan, dat uitgaat van de Hervormde Kerk van Schiedam, stond een artikel, dat lof en blaam voor ons had.

Wat al jubileum-uitgaven zijn de laatste weken verschenen, te veel om op te noemen. De verschillende periodieken hielden met elkaar een edelen wedstrijd.

¹⁾ facultatief.

²⁾ zoo noodig toe te voegen.

³⁾ voor wijziging vatbaar.

Mijn bijzondere aandacht werd getrokken door het feestnummer van „De Reformatie“, weekblad tot ontwikkeling van het Gereformeerde leven. Wat een liefdevolle zorg is besteed aan de verzorging van alle rubrieken, die ons zoo doen gevoelen, dat de door generaal Kuiper zoo dikwijls opgeheven hanier: „God de Souvereine Koning op alle terrein des levens“, op de erve der Gereformeerde Kerken nog altijd hoog gehouden wordt.

Het feestnummer opent met de rede, uitgesproken ter gelegenheid van het zilveren regeringsjubileum van H. M. de Koningin op den avond van 6 September 1923 in de Nieuwe Kerk (Geref. Kerk) te Amsterdam, door prof. dr. V. Hepp.

't Is een hartelijk, geestig woord, dat als motto draagt: „Der Koningin getrouw. Blijf ik tot in den doel.“

Na een gelukwensch aan alle Oranjevrienden met de hoogtij, die wordt gevierd, roept hij der Koningin in den geest toe: Koninginne, Uw naam staat in onze harten geschreven. Uw verschijning doet een blijde tinteling door ons varen, Koninginne, wij eeren en gehoorzamen U niet slechts, maar wij hebben U lief, driewerf lief.

Wij hebben U lief om Gods wil.

Wij hebben U lief om Uwe vaderen.

Wij hebben U lief om U zelf.

Welke drie punten nader worden ontworpen.

De K. Schilder, van Delft, geeft als altijd een zeer bijzonder geluid over het zeker niet voor de hand liggend feestwoord (Spruken 25 vers 2): „Het is Gods oer een zaak te verbergen, maar de eer der Koningen een zaak te doorgronden.“

Na dezen lof komt dan een verdere inhoudsopgave en daarop volgt dan na nog een waardeeringsoordeel over ons blad deze blaam:

Ge ziet wel uit deze opsomming dat „De Reformatie“ zich beter vinden kan in den geest, die spreekt uit Kuiper's bekende artikelreeks: „De gemeene Gratie“, dan in den geest der Doopersche Mijding, vroeger inheemsch in de kringen der Afgescheidenen.

't Is natuurlijk en niet te misprijzen, dat danktonen luide worden geuit, dat zeer opgegeven wordt onder dankzegging aan God van den grooten bloei en groei der Gereformeerde Kerken. Een zinnetje werpt echter een smet op de uitgave. Het is jammer dat deze ontsnapte aan de vaa-dige pen van den redacteur, dr Hepp.

We bedoelen het volgende in het artikel: „Onze Kerken in de laatste 25 jaren“: „Er was in het laatste kwart der vorige eeuw menig predikant te beducht voor zijn tractement; dan dat hij zijn broeders in de Doleantie de hand reikte, thans zijn de tractementen der Gereformeerde Kerken bijna altijd hooger dan die der Hervormde predikanten.“

Haast zouden wij neerschrijven: „Zonals de waard is, vertrouwt hij zijn gasten“. Laat ons liever aanhalen het woord van den Heiland: „Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld werdt“. Met evenveel recht zou ik kunnen zeggen: „Vele predikanten gingen mee met de Doleantie, verlokt door de gulden beloften van dr Kuiper, wat hun echter leedijk tegenviel, toen zijn aanval op de schatten der Kerk mislukte. Ze hebben zich echter later duchtig ingespannen om de zaak financieel ten eigen behoeve weer goed voor elkaar te krijgen.“

Doch wij missen het recht bij een ander louter-materieel motieven te onderstellen, terwijl wij voor ons zelf opschrijven, dat een ieder met ons geloove in het nobel motief onzer handelingen. Wat verstaat dr Hepp na zooveel jaren nog weinig van den geestelijken strijd van dr Hoedemaker en vele anderen, die in hun geweten verzekerd waren dat de weg van dr Kuiper niet de ware weg was.

De wijze koning schreef: „Een doode vlieg doet de zalf des apothekers stinken en opwellen; alzoo een weinig dwaasheid een man die kostelijk is van wijsheid en van eert.“

Voor mij bedierf de doode vlieg slechts de lezing van één artikel. We wenschen Redactie en uitgever geluk met deze werkelijk schoone, rijke en overzichtelijke uitgave, die wij in veler handen wenschen.

Met menigen danktoon stemmen wij van harte in.

Niet gaarne zouden we hierop toepassen: in cauda venenum, d.i. in den staart schuilt het vergif. Want ook de opmerking over de doode vlieg in de zalf van den apotheker zouden we tot geen prijs met gif willen vergelijken.

Daarvoor waardeeren we te zeer den sympathieken toon van dit stuk.

Echter verbaasden we ons over de onbekendheid van den schrijver met enkele minder aangename verschijnselen, die zich in de dagen der Doleantie voordeden.

We dachten, dat, wat wij memoreerden in Hervormde kringen ook wel geweten werd.

Immers het is in geen hoek geschied.

Nu laat zich de onbekendheid hieromtrent psychologisch wel verklaren.

De Schrijver van dat artikel heeft de Doleantie niet als predikant meegemaakt. Hij was destijds nog maar een knaap van dertien jaar.

Ook blijven feiten, die ik aanstipte, niet zelden in eigen kring verborgen.

Maar laat ik nu eerst een misverstand uit de wereld helpen.

Ik schreef: er was in het laatste kwart der vorige eeuw MENIG predikant te beducht voor zijn tractement, dan dat hij zijn broeders in de Doleantie de hand reikte.

En nu vermoed ik, dat de schrijver dat in zijn gedachten heeft omgezet als doelde ik daarmee op alle rechtzinnige predikanten of althans het meerendeel van hen.

Dat nu is van mijn meening ver af.

Ik geloof, dat er in dien tijd zeer vele predikanten in de Hervormde Kerk een zwaren strijd hebben gehad.

Maar dat er meer dan een was, die beducht was voor zijn inkomen, mag ik helaas — want ik deed liever het tegenovergestelde — niet betwijfelen.

Ik heb met kinderen Gods gesproken — want ook ik heb het natuurlijk maar van hooren zeggen —, die het oprecht betreunden, dat hun domine in dien tijd niet was meegegaan. En zij vertelden, dat niet met zeker fanatisme, maar met ontroering in hun siem. Nog hielden zij van hem. Dat merkte men aan alles. Zij gaven de gesprekken weer, die op den kerkeraad en persoonlijk met hem waren gehouden. Zij hadden zoo op hem gesteund en toen het er op aan kwam trok hij zich terug. Het deed hun nog zeer. Die menschen logen niet.

Onderen onder onze lezers zouden hiervan meer kunnen verhalen. Zij zouden namen kunnen noemen. Ook wij zouden het kunnen. Maar wat nut zou dit hebben? Veete tegen bepaalde personen is ons vreemd.

Een ding kan ik den schrijver wel verzekeren. Nooit heb ik onder deze categorie van predikanten Hoedemaker hooren noemen.

Wel is Hoedemaker voor ons een raadsel.

De verschillende fases, die hij heeft doorgemaakt, kunnen door ons psychologisch niet geconstrueerd worden.

Maar dat geldelijk motief hem weerhield met de Doleantie mee te gaan, heb ik door niemand hooren beweren.

En dat ik aan zijn verdienste gaarne hulde breng, heb ik wel bewezen in het artikel, dat ik schreef in het Gedenboek, bij de firma La Rivière en Voorhoeve uitgekomen.

Over de voorstelling, die de schrijver met evenveel recht tegenover de onze zou kunnen stellen, zal ik niet veel zeggen.

Dat Dr Kuiper ooit met een vette kluij predikanten mee zou hebben gelokt is lastbaar in strijd met de waarheid.

Want Dr Kuiper had geen vette kluijven te ver-geven.

Hij kon alleen voorhouden, dat men in het gunstige geval het proces om de kerkelijke goederen zou winnen.

Zouden daardoor de traktementen hooger kunnen worden dan ze vroeger waren?

Immers neen.

De predikanten, die meegingen, gingen mee in het geloof, dat God den staf huns broods niet zou breken.

En zij zijn niet beschaamd.

Wij willen echter deze gedachtenwisseling niet eindigen, dan met de nadrukkelijke verklaring, dat deze herinnering ons in geen geval helet samenwerking met de Gereformeerde Hervormden van harte te begeeren en te zoeken.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Het Christelijk Nationaal Vakverbond.

Het ligt niet aan mij, dat pas nu het tiende jaarverslag van het christelijk nationaal vakverbond, welk verslag loopt over de jaren 1921 en 1922, besproken wordt. Het werd mij toegezonden in de weken van mijn vacantie, en toen de rust-tijd voorbij was, vroegen meer actueele quaesties eerst onze aandacht. Daarom komt deze bespreking wel wat laat, en was het mij liever geweest, wanneer ik eerder van mijn belangstelling in den arbeid van het C. N. V. blij had kunnen geven. Doch, dit doet verder niet ter zake. Het verslag van bovengenoemd verbond houdt zijn waarde, ook al is het niet nieuw meer, en verdient ook nu nog onze volle interesse. Het is een lijvig boek geworden. Tot 357 bladzijden is het uitgedijd. Het behelst alles wat in de laatste twee jaren op het terrein der christelijke vakactie is voorgevallen, en tot in de kleinste bijzonderheden leert het ons dit terrein kennen. Gaarne begin ik dan ook met een woord van hulde aan de samen-stellers, en met name aan den secretaris van het vakverbond, den heer Amelink. Hij verstaat de kunst om een systematisch-opgezet, duidelijk, bondig, en zuiver-oriënteerend verslag te vervaardigen, en hij heeft m.i. deze eer van zijn kostelijk werk, dat hij er een sociaal handboek van gemaakt heeft. Wie het maatschappelijk leven en de sociale beweging van onze dagen bestudeert, kan deze bron niet ongebruikt laten liggen.

Nu zal ik niet punt voor punt nagaan.

Daartoe ontbreekt mij de plaatsruimte.

Bovendien had ik dan veel te lang werk.

Ik moet mij dus tot enkele hoofdzaken bepalen, en het eerste, wat ik nader wensch te be-zien is de gedrukte toon, die uit dit verslag spreekt. Wel is men dankbaar voor de zegeningen, die God schenkt, maar de tijdsomstandigheden zijn donker, en de crisis op economisch terrein drukt ook de christelijk sociale actie. Juist omdat deze crisis voor de arbeiders vermindering van loon en vermeerdering van arbeidsuren met zich mede-bracht, kwam de vakbeweging in een moeilijke